

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Ленский, Е.В. Корпоративный бизнес / под редакцией О.Н. Сосковца. – Мн.: «Армита- Маркетинг, Менеджмент», 2001. – 480 с.
2. Яшева, Г.А. «Теоретико-методологические основы и механизмы государственно-частного партнерства в инновационном развитии экономики Беларуси» / Г.А. Яшева // Белорусский экономический журнал – 2011 – № 3 – с. 42-61
3. ЭнергоБеларусь – портал энергетического рынка Беларуси // Электронный ресурс // Режим доступа http://energobelarus.by/index.php?section=news&news_id=1037/ / Дата доступа 22.03.2012.
4. Ежегодный рейтинг крупнейших корпораций мира «Fortune Global 500» // Электронный ресурс // Режим доступа <http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2011/> / Дата доступа 22.12.2012.
5. Рейтинг Forbes: 2000 крупнейших компаний мира // Электронный ресурс // Режим доступа <http://www.forbes.ru/ekonomika/kompanii/48700-reiting-forbes-2000-krupneishih-kompanii-mira/> / Дата доступа 22.12.2012.
6. Кизима С. ТНК «Беларусь»: перспективы развития модели // Электронный ресурс // Режим доступа <http://www.respublika.info/5498/analysis/article54221/> / Дата доступа 22.12.2012.
7. От белорусских предприятий – к белорусским ТНК // Электронный ресурс // Режим доступа http://neg.by/publication/2004_05_28_4059.html/ / Дата доступа 22.12.2012.

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуті напрямки підвищення конкурентоспроможності білоруської економіки на основі розвитку співробітництва зі світовими ТНК на території Республіки Білорусь і заходів щодо створення і розвитку ТНК, основою яких будуть великі білоруські підприємства

Ключові слова: транснаціональна корпорація, міжнародна співпраця, світова інтеграція, транснаціоналізація виробництва.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены направления повышения конкурентоспособности белорусской экономики на основе развития сотрудничества с мировыми ТНК на территории Республики Беларусь и мероприятий по созданию и развитию ТНК, основой которых будут крупные белорусские предприятия

Ключевые слова: транснациональная корпорация, международное сотрудничество, мировая интеграция, транснационализация производства.

SUMMARY

The article describes the ways to increase the competitiveness of the Belarusian economy on the basis of cooperation with the world's TNCs in the Republic of Belarus and the activities on creation and development of TNC, the basis of which will be the major Belarusian companies

Keywords: transnational corporation, international cooperation, global integration, transnationalization of production.

ИНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Гресс К.В., аспірантка, Донецький національний університет¹

Постанова проблеми.

В умовах розвитку міжнародних економічних відносин перед Україною постає завдання формування дієвих механізмів щодо включення до світової системи господарювання на засадах реалізації плюралістичних імперативів для національної економіки. А це вимагає чіткого дотримання всіма суб'єктами зовнішньоекономічних стосунків єдиних підходів щодо реалізації політики у галузі експортно-імпортних операцій з товарів та послуг, залучення прямих іноземних інвестицій з економік інших країн світу та вкладання інвестиційних ресурсів до економіки України.

При цьому, саме інвестиційна компонента відповідальна за прискорення процесів з міжнародної економічної інтеграції України до світового співтовариства, бо залучення іноземних інвестицій до національної економіки створює додаткові можливості з модернізації виробництва і пожевлення внутрішньої та зовнішньої активності з торгівлі товарами та послугами. В той же час вкладання коштів у економіку інших країн стимулює розвиток внутрішніх фінансових інститутів та покращує іміджеву компоненту країни на міжнародному ринку. Тому вивчення цих показників є надзвичайно важливим у контексті визначення результативності інвестиційної діяльності та закріплення України на закордонних ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню питань результативності інтеграційних процесів у світовій економіці присвячено праці таких вчених-економістів: Бутко М., Вашук В., Мочерний С., Савельєв С., Лук'яненко Д., Медведкіна С., Макогон Ю, та інші.

Виділення невирішеної проблеми.

Незважаючи на те, що інтеграція є об'єктивним чинником становлення нового економічного суспільства, у якому найбільших вигід досягне та країна, у якій функціонування усіх господарчих механізмів буде найбільш дієвим, все ж постійні зміни світового економічного середовища створюють необхідність з постійного моніторингу показників ефективності реалізації інтеграційних вподобань на різних рівнях інтеграційної взаємодії.

Ціль наукової статті. Тому, для більш повного уявлення розвитку інтеграційних вподобань України, доцільним є проведення аналізу інвестиційної активності України у динаміці. В тому числі і дослідження за показником вкладання прямих іноземних інвестицій Україною у економіку інших частин світу та залучення інвестиційних ресурсів з інших країн.

Результати дослідження.

Якщо більш докладно аналізувати показник з вкладання прямих іноземних інвестицій Україною у економіку інших частин світу (рис.1), то можна помітити, що в цілому зберігається тенденція щодо збільшення обсягів прямих інвестицій, які вкладає Україна у економіку інших частин світу. Так, якщо на початку 1996 р. Україна вклала в економіку інших частин світу всього 84 млн.дол.США (наростаючим підсумком з початку інвестування), то вже у 2004 р. – 165,9 млн.дол.США, 2005 р. – 198,6 млн.дол.США, 2006 р. – 219,5 млн.дол.США, 2007 р. – 243,2 млн.дол.США. Починаючи з 2008 р. спостерігається різке зростання цього показника до 6196,6 млн.дол.США, що відповідно збільшило значення обсягу прямих іноземних інвестицій у економіку інших частин світу на початку 2009 р. до 6203,1 млн.дол.США, 2010 р. до 6226,3 млн.дол.США, 2011 р. – 6868,3 млн.дол.США (у кінці 2011 р. – 6898 млн.дол.США).

Такі зміни у загальному значенні показника були викликані наступними тенденціями у його складових:

по перше, країни Азії мають найбільший вплив на формування загального показника. Так, якщо до 2008 р. загальна сума інвестицій за цими країнами складала від 0,3 млн.дол.США на початку 1996 р., 20,3 млн.дол.США на початку 2004 р., 18, млн.дол.США на початку 2005 р., 28,8 млн.дол.США на початку 2006 р., 21,4 млн.дол.США на початку 2007 р., то на початку 2008 р. ця сума різко збільшується до 5858,9 млн.дол.США. Таке збільшення відбувається за рахунок інвестицій у економіку Кіпру. Подальше зростання вповільнюється, що вказує на недостатню увагу розвитку інвестування до азійського регіону в інші економіки крім економіки Кіпру;

по друге, країни Європи відіграють тут другорядне значення. Протягом аналізованого періоду до економіки Європи на початок 1996 р. було інвестовано всього 17,4 млн.дол.США і цей показник зменшився у 2004 р. до 6,1 млн.дол.США, хоча і виріс на початку 2005 р. до 30,3 млн.дол.США, 2006 р. – 44,9 млн.дол.США, 2007 р. – 52,3 млн.дол.США, 2008 р. – 88,9 млн.дол.США, 2009 р. – 89,7 млн.дол.США, 2010 р. – 97,4 млн.дол.США, 2011 р. – 160,8 млн.дол.США (у кінці року – 151,9 млн.дол.США).

по третє, країни Америки займають третє місце у прагненнях України інтегруватись до системи світового господарства через

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

експорт капіталу. За весь аналізований період значення показника з інвестування коливається від 1,4 млн.дол.США у 1996 р. до максимально 51,4 млн.дол.США на початок 2011 р. (у кінці – 45,3 млн.дол.США);

по четверте, що стосується країн Африки, то показники з інвестування капіталу Україною настільки незначні, що вони навіть не враховуються офіційною статистикою у межах розрядності статистичних спостережень, і зовсім не впливають на загальний інтеграційний результат.

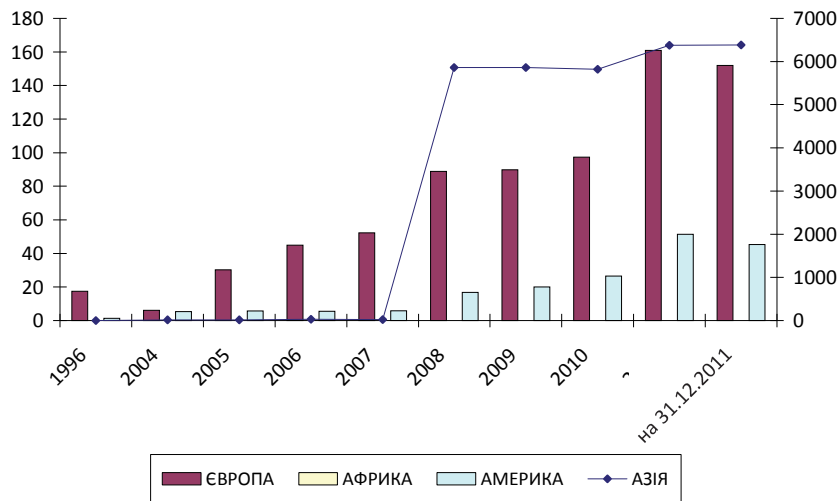

Рис.1 Прямі інвестиції з економіки України у економіки інших частин світу, наростаючим підсумком на початок року у 1996-2011 рр., млн.дол.США

Якщо додатково аналізувати дані з інтеграційних досягнень України по інвестуванню інвестицій у економіку інших країн по відношенню до основних інтеграційних об'єднань з якими співпрацює Україна (рис.2), то можна помітити, що значення країн ЄС для реалізації інтеграційних проєктів є більш вагомим.

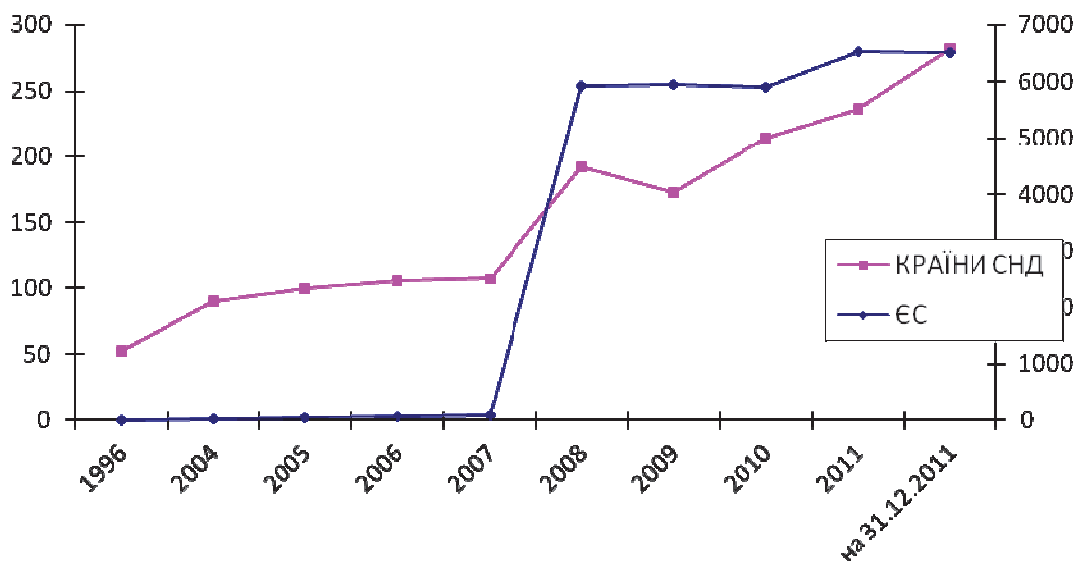

Рис.2 Прямі інвестиції з економіки України у країни СНД і ЄС, наростаючим підсумком на початок року у 1996-2011 рр., млн.дол.США

Так, якщо на початку 1996 р. питома вага у загальному підсумку аналізованого показника для країн СНД складала 95,8%, то вже у 2004р – 80,8%, у 2005 р. - 69,2%, у 2006 – 63,9%, у 2007 р. – 58,9%. Починаючи з 2008 р., у зв'язку з великим обсягом інвестування у економіку Кіпру значення країн СНД у загальному обсязі інвестування вкрай низьке - 3,1%. Таке низьке значення спостерігається і у наступні роки: 2,8% на кінець 2009 р., 3,5% на кінець 2010 р. та 2010 р. з підвищенням до 4,1% на кінець 2010 р.

Таким чином, масив проаналізованої вище інформації відносно інтеграційних досягнень України з експортних операцій з торгівлі товарами і послугами, вкладання інвестиційного капіталу у економіку інших країн дозволяє стверджувати, що Україна досить органічно інтегрується за цими показниками до системи світового господарства. Однак інтеграційні результати носять досить різноплановий та різновекторний характер, що потребує подальшого вивчення та дослідження.

Що стосується надходження прямих іноземних інвестицій в Україну (Табл.1), то тут слід зауважити, що в цілому повторюються ті ж самі тенденції, які було виявлено у попередньому параграфі, при проведенні аналізу вкладання інвестиційного капіталу в економіку країн світу.

Розмір прямих іноземних інвестицій, які надходять в економіку України поступово збільшується. Так, якщо на початку 1996 р. прямі іноземні інвестиції в економіку України надійшли у розмірі 896,9 млн.дол.США, то на початку 2004 р. їх сукупний обсяг дорівнював

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

6794,4 млн.дол.США, 2005 р. – 9047 млн.дол.США, 2006 р. – 16890 млн.дол.США, 2007 р. – 21607,3 млн.дол.США, 2008 р. – 29542,7 млн.дол.США, 2009 р. – 35616,4 млн.дол.США, 2010 р. – 40053 млн.дол.США, 2011 р. – 44806 млн.дол.США (на кінець 2011 р. – 49362,3 млн.дол.США).

Протягом аналізованого періоду країни Європи були найбільш дієвим партнером України з вкладання коштів в її економіку. За період 1996-2011 рр. в економіку України було вкладено 27970,7 млн.дол.США прямих іноземних інвестицій, в той час як країнами Азії - 13349,5 млн.дол.США, Америки - 3477,7 млн.дол.США, Африки – 121,6 млн.дол.США. Країни Австралії і Океанії майже не вкладали коштів в розвиток економіки України.

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в економіку України наростаючим підсумком з початку інвестування, на початок періоду, у 1996-2011 рр., млн.дол.США *

Рік	1996	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	На 31.12. 2011
Усього	896,9	6794,4	9047	16890	21607,3	29542,7	35616,4	40053	44806,0	49362,3
Європа	533	3462,1	4643,7	11283,5	13980,1	18010	21552,5	23731,7	26410,1	27970,7
Азія	77,8	1238,7	1493,6	2063,3	3684,7	6535,2	8257,5	9659,5	10718,2	13349,5
Африка	5,3	7,6	13	20,9	27,5	72,1	109	120,3	122,5	121,6
Америка	214,9	1603,1	2096	2568,9	2691,2	3117,9	3397,6	3296,5	3335,1	3477,7
СНД	55,8	448,2	779,8	911	1095,3	1674,2	2168,3	2837,4	3790,8	4011,4
ЄС	397,4	3805,3	4946,3	12069,9	16258,7	22912,4	28127,7	31608,5	35353	39411,2

* - без даних, які не можуть бути опубліковано у вільному доступі, та значення яких вкрай незначне

Взагалі, країни Європи вклали близько 60% прямих іноземних інвестицій в економіку України від загального їх розміру, в той час як країни Азії – 30%, Америки – 9%, Африки -1%.

Що стосується Країн СНД та ЄС, то тут потрібно зауважити, що у реалізації інтеграційних прагнень за цим показником Україна більш залежить від країн Європейського союзу, які у сукупності вклали в українську економіку 39411,2 млн.дол.США (79,8% від загального обсягу інвестування) в той час як країни СНД всього 4011 млн.дол.США (7,9%).

Висновки і пропозиції.

Таким чином, значення та зростання показників з залученню до економіки України інвестиційних ресурсів у вигляді прямих іноземних інвестицій, вкладання інвестиційних ресурсів у економіку інших частин світу свідчить про загальну готовність і успішність з реалізації інтеграційних заходів Україною на її шляху до повноправного включення до світової системи господарювання. Однак присутня незбалансованість цих показників у довгостроковій перспективі, що створює додаткові труднощі з реалізації інтеграційних проектів та програм на національному рівні.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Статистика інвестицій та будівництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/kat_u/publ6_u.htm
2. Бутко М. Залучення інвестицій зовнішньоекономічної діяльності в Україну: сучасний стан і перспективи / М. Бутко // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 17. – С. 3 – 6.
3. Ващук В. Методологія формування конкурентоспроможності зовнішньоекономічної діяльності на зовнішньому та внутрішньому ринках / В. Ващук // Проблеми науки. – 2004. – № 5. – С. 25 – 30.
4. Мочерний С. В. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, С. В. Фомішин. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 200 с.
5. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів. Підручник / Є. В. Савельєв. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 504 с.
6. Стратегія економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. Д. Т. Лук'яненка. – К.: КНЕУ, 2004. – 538 с.
7. Медведкіна С.О., Ассіде Л.Х. Вплив ТНК на інвестиційно-інноваційну діяльність України в контексті глобалізації / С.О.Медведкіна, Л.Х. Ассіде // Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право. Донецьк: – ДонНУ, 2008. – №2 – С.220–225.
8. Макогон Ю.В. Пік кризи пройдений, що в перспективі? / Ю.В.Макогон// Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право. Донецьк: – ДонНУ, 2011. – №1, Т.1 – С.204-211.

РЕЗЮМЕ:

Розглянута інвестиційна активність України. Розглянуті показники залучення інвестицій з економік інших країн світу і вкладення інвестицій в економіку інших країн світу. Виявлені основні тенденції зміни показників. Зроблений висновок про необхідність розвитку інвестиційної компоненти економіки.

Ключеві слова: Інвестиції в економіку України, СНД, ЄС, інвестиції з економіки України.

РЕЗЮМЕ:

Рассмотрена инвестиционная активность Украины. Рассмотрены показатели привлечения инвестиций из экономик других стран мира и вложения инвестиций в экономику других стран мира. Выявлены основные тенденции изменения показателей. Сделан вывод о необходимости развития инвестиционной компоненты экономики.

Ключевые слова: Инвестиции в экономику Украины, СНГ, ЭС, инвестиции из экономики Украины.

SUMMARY

Considered investment activity in Ukraine. Considered investment performance of the economies of other countries and investments in the economy of other countries. The basic trends in the indicators. To draw conclusions on the need for the investment component of the economy.

Keywords: Investments in the economy of Ukraine, CIS, EC, investments of the Ukrainian economy.

ПРОТЕКЦИОНИСТСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ ВНЕШНЕТОРГОВОЙ ПОЛИТИКЕ СТРАН

Громенкова С.В., к.э.н., доцент ДонНУ ¹

Как показывает многолетняя история, в периоды нарастания кризисных явлений в торговой политике стран усиливается тяготение к использованию инструментов протекционистского характера. Опасения усиления протекционизма во внешнеторговом регулировании стали звучать с первых же недель разворачивания финансово-экономического кризиса. Уже 15 ноября 2008 года на первом саммите